an ornament for the head. **-मणिः** (**शिरोमणिः**) 1 a jewel worn on the head. -2 a crest-jewel. -3 a title of respect conferred on learned men. **-मर्मन्** *m.* (**शिरोमर्मन्**) a hog. **-मालिन्** *m.* (**शिरोमालिन्**) an epithet of Śiva. **-रत्नम्** (**शिरोरत्नम्**) a jewel worn on the head. **-रुजा** (**शिरोरुजा**) head-ache. **-रुह्** *m.*, **-रुहः** (**शिरोरुह्-रुहः**) (also **शिरसिरुह्-हः**) the hair of the head; शिरोरुहैः स्नानकषायवासितैः स्त्रियो निदाघं शमयन्ति कामिनाम् Ṛs. 1. 4; Ku. 5. 9; R. 15. 16. **-रोगः** a disease of the head; अथातः शिरोरोगविज्ञानीयमध्यायं व्याख्यास्यामः Suśr. **-वर्तिन्** *a.* (**शिरोवर्तिन्**) being at the head. (*-m.*) a chief, any one at the head of affairs. **-वल्ली** (**शिरोवल्ली**) the crest of a peacock. **-वृत्तम्** (**शिरोवृत्तम्**) pepper. **-वेष्टः**, **वेष्टनम्** (**शिरोवेष्टः, -ष्टनम्**) a head-dress, turban; शिरोवेष्टनव्याजतस्ते मुखेन्दोः Sūkti. 35. **-शूलम्** head-ache. **-स्थः** 1 leader, chief. -2 a plaintiff. *-a.* imminent. **-स्थानम्** main apartment; गतेष्वस्मासु राजा नः शिरःस्थानानि पश्यतु Pratimā 1. 31. **-हारिन्** *m.* (**शिरोहारिन्**) an epithet of Śiva.

शिरसिजः The hair of the head; श्लथशिरसिजपाशपातभारात् Śi. 7. 62. **-Comp.** **-पाशः** a tuft of hair.

शिरस्कम् 1 A helmet. -2 A turban, head-dress.

शिरस्का A palanquin.

शिरस्तस् *ind.* From the head; ज्योतिःप्ररोहैरुदितैः शिरस्तः Ku. 3. 49; Bh. 2. 10.

शिरस्य *a.* [शिरसि भवः यत्] Belonging to, or being on, the head. **-स्यः** Clean hair; तत्पाणिजाग्रमृदुकृष्टशिरस्यभारा Rām. ch. 5. 77.

शिरा Any tubular vessel of the body, a nerve ,vein, artery, blood-vessel. **-Comp.** **-पत्रः** the wood-apple. **-मोक्षः** bleeding. **-वृत्तम्** lead.

शिराल *a.* Sinewy, tendinous, veiny.

शिरिः [शॄ-कि] 1 A sword. -2 A killer, murderer. -3 An arrow. -4 A locust. *-a.* Fierce.

शिरीषः [शॄ-ईषन् किच्च Uṇ. 4. 28] N. of a tree. **-षम्** A flower of this tree (regarded as the type of delicacy); शिरीषपुष्पाधिकसौकुमार्यौ बाहू तदीयाविति मे वितर्कः Ku. 1. 41; so पदं सहेत भ्रमरस्य पेलवं शिरीषपुष्पं न पुनः पतत्रिणः 5. 4; R. 16. 48; Me. 67.

शिल् 6 P. (शिलति) To glean.

शिलः, -लम् Gleaning ears of corn (more than one at a time); शिलानप्युञ्छतो नित्यं पञ्चाग्नीनपि जुह्वतः Ms. 3. 100; Bhāg. 10. 31. 11. **-Comp.** **-उञ्छः** 1 gleaning ears of corn; शिलोञ्छमप्याददीत विप्रोऽजीवन्यतस्ततः Ms. 10. 112; Bhāg. 3. 12. 42. -2 an irregular occupation. -3 poor subsistence (अल्पसंग्रह); एवंवृत्तस्य नृपतेः शिलोञ्छेनापि जीवतः Ms. 7. 33. **-वृत्तिः** subsistence by gleaning.

शिलम्बः 1 A sage. -2 A weaver.

शिला 1 A stone, rock. -2 A grind-stone; शिलाधौत Mb. 4. 58. 29. -3 The lower timber of a door. -4 The top of a column. -5 A tendon, vein (for शिरा). -6 Red arsenic. -7 Camphor. **-Comp.** **-अक्षरम्** lithography, writing on stone. **-अटकः** 1 a hole. -2 a fence, an enclosure. -3 a room on the top of a house. **-आत्मजम्** iron. **-आत्मिका** a crucible. **-आरम्भा** the wild plantain. **-आसनम्** 1 a slab of stone used as a seat. -2 benzoin. **-आह्वम्** bitumen. **-उच्चयः** a mountain, huge rock; न पादपोन्मूलनशक्तिरंहः शिलोच्चये मूर्च्छति मारुतस्य R. 2. 34. **-उत्थम्** benzoin. **-उद्भवम्** 1 benzoin. -2 a superior kind of sandal-wood. **-ओकस्** *m.* an epithet of Garuḍa. **-कुट्टकः** a stone-cutter's chisel. **-कुसुमम्, -पुष्पम्** benzoin; व्यस्तशुकनिभशिलाकुसुमः प्रणुदन्ववौ वनसदां परिश्रमम् Ki. 12. 50. **-गृहम्** a grotto. **-ज** *a.* fossil, mineral. (**-जम्**) 1 bitumen. -2 benzoin. -3 petroleum. -4 iron. -5 any fossil production. **-जतु** *n.* 1 bitumen; निदाघे घर्मसंतप्ता धातुसारंधरा धराः। निर्यासवत् प्रमुञ्चन्ति तच्छिलाजतु कीर्तितम्॥ Bhāva P. -2 red chalk. **-जित्** *f.*, **-दद्रुः** bitumen. **-धातुः** 1 chalk. -2 red chalk. -3 a white fossil substance. **-निर्यासः** bitumen. **-पट्टः, -पट्टकः** 1 a flat stone for grinding &c. -2 a slab (of stone) used as a seat, stone-seat. **-पुत्रः, -पुत्रकः** a small flat stone for grinding condiments upon. **-पेषः** a grind-stone. **-प्रतिकृतिः** *f.* an image of stone. **-प्रवालकः** a variety of inferior gems; Kau. A. 2. 9. **-प्रवेशः** laying the corner-stone or foundation. **-प्रसूनम्** bitumen. **-फलकम्** a stone-slab. **-भवम्** benzoin. **-भेदः** a stone-cutter's chisel. **-रम्भा** the wild plantain. **-रसः** 1 benzoin. -2 incense. **-वल्कलः, -लम्, -वल्का** a kind of moss. **-वृष्टिः** *f.* 1 a shower of stones. -2 hail. **-वेश्मन्** *n.* a grotto, rocky recess; उद्दामानि प्रथयति शिलावेश्मभिर्यौवनानि Me. 25. **-व्याधिः** bitumen. **-शित** *a.* sharpened on a stone; अथ त्वाचार्यमुख्येन शरान् सृष्टान् शिलाशितान् Mb. 4. 58. 47. **-सारम्** iron. **-स्वेदः** bitumen.

शिलिः *m.* The birch tree. **-लिः** *f.* The lower timber of a door.

शिलिन्दः A kind of fish; शिलिन्दः श्लेष्मलो बल्यो विपाके मधुरो गुरुः Rājavallabha.

शिली 1 The lower timber of a door. -2 A kind of earthworm. -3 The top of a pillar. -4 A dart. -5 An arrow -6 A female frog. **-Comp.** **-मुखः** 1 a bee; मिलितशिलीमुखपाटलिपटलकृतस्मरतूणविलासे Gīt. 1; R. 4. 57. -2 an arrow; सा कुसुमघटितशिलीमुखमनोहरान्मदनचापादिव प्रमदवनात् त्रस्यति K. 225; or युगपद्विकाशमुदयाद्गमिते शशिनः शिलीमुखगणोऽलभत Śi. 9. 41 (in both passages the word is used in senses 1 and 2). -3 a fool. -4 war, fight.

शिलीभूत *a.* 1 Turned to stone. -2 Become as hard as stone.

शिलीन्ध्रः [शिलीं धरति धृ-क पृषो० मुम्] 1 A kind of fish. -2 A kind of tree. **-न्ध्रम्** 1 A mushroom, fungus,